

se za pritožbe. Starčević je djel, da je takšno postopanje: tolovajsko. Ogorski finančni minister je začel davke zopet ostro iztirjevati. — V Kotoru delajo priprave, da regiment d'Este udari proti Bileku.

Vnanje države. Bismark misli, da je sedaj, ko so Francozi v Afriki zapleteni v boj, ruski car v strahu zavoljo nihilistov, najugodnejši čas, svojo Nemčijo porinoti proti Jadranskemu morju. Strašansko vojsko ima res na razpolago, ki pa je tudi draga. Bavarska mora zavoljo prevelikih vojaških potroškov davke pozvišati za 20%. — Zoper turškega sultana nameravajo se vzdignoti Albanci vsaki čas. Tudi v Arabiji in Siriji in v Egiptu vre; turško carstvo razpada. — Italijanski kralj je ukazal dva nova vojaška oddelka sestaviti, 90.000 mož. — Papež so sv. leto podaljšali do 8. decembra. — Francozom v Afriki še se slabo godi, posamezni oddelki so bili tepeni. Mislijo pa si precej pomagati, ko dež silno vročino razhladi. — V Schweitzu so socijalisti vendar obhajali svoj zbor, čeravno so vlade ngovarjale. — Angleži imajo v južni Afriki zopet sitnobe. Hrabri Bojerci se nečejo vsem angleškim zahtevam udati, oni hočejo mogoče neodvisni, sami svoji biti. — Novi predsednik severo-amerikanske republike, Arthur, redko zahaja v javnost, ker se boji, da nebi tudi njega kdo ustrelil, kakor prednika mu Garfielda.

Za poduk in kratek čas.

Čitalnica mariborska.

(Govor g. profesorja Majcigerja ob 20letnici čitalnične.)

„Et meminisse juvabit“.
(Tudi spominj bo koristil).

II. Leta 1860. sta dva odličnika rodoljuba Božidar Rajč in Zmagomir Lipež Maribor zapustila; njima je bližnje leto sledil Davorin Trstenjak. V takih okoliščinah so rodoljubi mariborski le preživo čutili potrebo narodnega središča, domačega ognjišča. S prihodom Dr. Janko Sernca v Maribor so se toraj začeli resni pogovori, ali bi se ne dalo po izgledu Horvaških čitavnic in po podobi Tržaške čitavnice tudi v Mariboru podobno društvo ustanoviti. V to svrhu je dne 17. julija leta 1861 povabil blagi rodoljub dr. Dominkuš nekoliko slovenskih domorodcev mariborskih v gostoljubno svoje stanovanje, da bi pravila bodoče mariborske čitavnice posvetovali, odobrili in visoki vladi v potrditev predložili. V to svrhu se je toraj tam zbralo 16 rodoljubov, katerih imena, kolikor so mi še po 20 letih še v spominju, vam tukaj, slavna gospoda, imenovati hočem. Bili so naslednji gospodje: Dr. Dominkuš, Dr. Janko Sernec, Dr. Val. Pavlič, prof. J. Šuman, prof. B. Šinko, prof. L. Herg, Dr. Ploj. Učitelji: J. Miklošič, Jos. Zemljič, K. Vučnik, Fr. Ferk. Trgovski gospodje: Fr. Švarc, J. Rupnik, B. Ravnikar. Slednjič dr. Prelog in

moja neznatnost. Izmed teh 16 tako rekoč ustanoviteljev mariborske čitalnice so trije vže v večnosti namreč Franc Švarc, dr. Prelog in dr. Paulič. Bodi jim večno častni spomin med slovenskim svetom! V tem shodu so bila pravila bodoče čitalnice posvetovana, sprejeta in pripravljena, da so se mogla visoki vladi v potrditev predložiti. Volil se je tudi odbor, ki boče mlado društvo vladal in sicer dr. Janko Sernec, ker se je dr. Dominkuš v svoji skromnosti te časti odločno branil, za predsednika, profesor Šuman za tajnika in predsednikovega nadomestovavca in dr. Paulič za denarničarja. Nadalejšnji odborniki so bili še dr. Ferd. Dominkuš, prof. Božidar Šinko, prof. J. Majciger in učitelj J. Miklošič. S tem je bila čitalnica v Mariboru ustanovljena ne brez strastnega prečečevanja od nasprotne strani, in je brez odloga začela svoje delovanje.

Najete so bile pripravne sobe pri gosp. Šramelnu, pravičnem in poštenem Nemcu, nakupilo se je za prve potrebe pohištvo, omislil se kinč primerne slike slovenskih in slovanskih veljakov na znanstvenem, državnem in cerkvenem polju in poslednjič s posebno pomočjo gosp. dr. Dominkuš in drugih žrtvovalnih rodoljubov tudi glasovir, ktere glasovi še dandanašnji razveseljujejo čitalnično društvo.

Iz tega prvega časa čitalničnega življenja omenjam tukaj izmed drugih le dveh posebnih dogodkov, ki sta za našo čitalnico, rekel bi zgodovinskega pomena.

Bilo je 23. avgusta leta 1861, ko je ljubljeneec slovenskega naroda, slavn, nepozabljivi slovenski pesnik in narodnjak dr. Lovro Toman našo čitalnico z svojim prijaznim pohodom počastil. Ta pohod je dal navdušenemu pesniku povod, da je na prošnjo dr. J. Sernca zložil po mestnem imenu „Maribor“ naši čitalnici za geslo znano pesem „Mar i bor“, ki je bila potem po g. dr. B. Ipavicu, J. Miklošiču in P. Manihu vglasbena pri prihodnji besedi pevana po napevu J. Miklošiča, ker je ta po svoji priprosti lepoti najbolj ugajal našim takratnim pevskim razmeram.

Prečastiti gosp. knezoškof A. M. Slomšek so s pohodom našo čitalnico prvokrat počastiti blagovolili 6. oktobra taistega leta. V ustanovitev našega društva so poklonili o ti priliki koj 100 goldinarjev, ktere so sami v čitalnico prinesli in lastnorочно denarničarju dr. Pauliču izročili z besedami: „To malenkost kot prvi prispevek v ustanovitev mladega gospodarstva.“ „Vsak začetek je težaven, so dejali, in toraj treba mu na pomoč priskočiti.“

Zanimivo je tudi lastnorочно pismo, s katerim so preblagi vladika svoj pristop kot ud čitalnici odboru prijavili. V tem pismu pravijo: „Dokler ne boče čitavnica zoper sv. kat. cerkev, zoper slavno domovino Avstrijo kaj podvzela in dokler boče v miru in spravi z drugimi narodi živela, hočem biti zvest njen ud!“ Res zlate besede, slav-

na gospoda! vredne zabilježene biti v zgodovinski knjigi naše čitalnice.

Tudi preuzvišeni biskop, in preslavni mecenas jugoslovanski Strossmajer je blagovolil naši čitalnici poslati 200 goldinarjev v njeno vstanovitev, za kateri znameniti dar so se nakupile knjige za čitalnično knjižnico.

Dne 19. sept. 1861 smo v veliko radost dobili nazaj od visoke vlade potrjena pravila. Društvo je bilo toraj tudi postavno pripoznano in je jelo svoje delovanje po pravilih vsestransko razvijati.

Namen društvu je bil Slovencem v Mariboru živečim podati priliko se v materinskem jeziku vaditi in v slovenskem duhu razvijati in razveseljati. Ker so pa Slovenci tudi drugim v Mariboru bivačim Slovanom hoteli priložnost podati, se po Slovansko zabavljati in ker so se tudi sami z razmerami in časopisi drugih Slovanov soznati hoteli, dali so svojemu društvu ime „Slovanska čitalnica“.

(Dalje prihodnjič).

Smešničar 40. „Moji boleniki so vsi zadovoljni z menoj!“ se je bahal v neke družini zdravnik, „še nobeden se ni čez me kaj pritožil!“ — „Imate prav“, mu odgovori neka gospodična, „za kaj mrtvi ne govorijo“. J. Jamički.

Razne stvari.

Telegraf nam je iz Konjice naznanil prežalostno novico, britko zgubo. Velč. gosp. dr. Jožef Ulaga, konzistorijalni svetovalec, nadžupnik in dekan Konjiški, bivši urednik „Slov. Gosp.“, je dne 4. okt. vsled pljučne vnetice naglo umrl, še le 55 let star. Štajerski Slovenci stojimo ob grobu jednega naših najiskrenejših narodnjakov. Pogreb vrši se dnes 6. oktobra 1881.

(Telegram). Pogreb dr. Ulage v kljub slabemu vremenu bil je veličasten, ljudstva brez števila, duhovnov 30, pridigar kanonik Kosar, žalovanje veliko.

Dr. Mlakar.

(Svitli cesar) so za povečanje šolskega poslopja pri sv. Juriji na Ščavnici darovali 300 fl. (Nadvojvoda Rudolf) mudi se na Štajerskem na lovu v Mürzstegu.

(Očitno zahvalo) izrekajo podpisani v imenu po toči poškodovanih občin Kozjak, spodnji Dolič, Paka, Ljubnica in Skomer za milodare: svitlemu in milostljivemu cesarju, vis. deželnemu odboru in radodarni štajerski branilnici, kakor tudi domo-

ljubnemu gospodu c. kr. okr. glavarju in namest. svetovalcu, pl. Fr. Haas-u za hitro vže drugokratno delitev teh milodarov. Bog plati! Jernej Hrustel, župan. Simon Založnik, župan. Pavel Rotonik, župan. Franc Založnik, župan. Anton Bornik, župan.

(Novo cesto) delali bodo od Slov. bistrške postaje na južnej železnici v Pečke; stala bo 43.786 fl. 45 kr. Okraj zadene 12800 fl. in mora se potem sprejeti med okrajne ceste II. vrste.

(Reguliranje Savinje) se bo pospešilo, da bo dela prej konec; reguliranju Drave više Ptujja so pa v Gradci nalašč tako visoke potroške v proračun djali, da se ne upa nihče kaj nasvetovati.

(Slatinsko kopališče propada.) Vsako leto je menje gostov, manjših dobitkov. V blizu 10. letih je palo število gostov od 2902 na 2162 in dobitki od 94339 fl. na 44709 fl.

(G. Janez Miklošič), mnogozasluženi naš narodnjak in spisovatelj šolskih knjig, izdal je nedavno prav dobro sestavljeno knjižico s pomočjo c. kr. zaloge šolskih knjig. Naslov je: „Slovensko-nemška začetnica.“ Cena 24 kr.

(Okrajni šolski inšpektor) za Mahrenberg, Slov. Gradec, Konjice, Šoštanj in Šmarje imenovan je mahrenberški nadučitelj V. Baumgartner.

(Kot notar) v Slov. Gradci ostane Tomšek, g. Šlamberger je pa prejel notarstvo v Ljutomeru.

(Zlati na Pragarskem najdeni) in 2000 gld. vredni so najbrže oni, kateri so leta 1860 bili z vagona ukradeni nekemu Amerikancu. Poštni konduktar, ki je takrat posloval, prejema zavoljo ove zgube še sedaj manjšo plačo.

(V ptujski hiralnici) bilo je lani 181 hiralcev oskrbovanih. Potroški so znašali 25.913 gld.

(Hud tepež) bil je v g. Cafutejevej krčmi na Ptujскеj gori. Jednega so ubili.

(Najbogatejši črevljar je umrl) F. Thouner na Dunaji. Bil je črevljar cesarja Franca, dobil od Rothschilda nekdanj več delnic severne železnice v darilo in umrl 82 let star zapustivši 2 milijona goldinarjev.

(Pozna toča) klestila je 13. septembra t. l. okolo Fehringa na srednjem Štajerskem.

(Urednik „Slov. Gospodarja“) nam je nevarno zbolel.

(Duhovne spremembe v Lavantinski škofiji). Č. g. Lovro Janžekovič pride za provizorja v Verzej, č. g. Galun Juri pa k sv. Jerneju v Razvanju; č. g. Franc Heber za korvikarja in mestnega kaplana v Maribor, č. g. Jožef pl. Pol za kaplana v Laški trg, č. g. Janez Cvetko v Škale; č. g. Fr. Geč v Št. Ilj pri Slov. Gradcu in č. g. Fr. Nachtigall k sv. Juriju na Ščavnici.

Loterijske številke:

V Trstu 1. oktobra 1881: 77, 69, 48, 62, 60.
V Linci „ „ 76, 13, 39, 58, 10.

Prihodnje srečkanje: 15. oktobra 1881.